

Leeftocht

koen leemans KMX

Een katholieke dialoogschool geeft ruimte aan het kind en de jongere om hun eigen vorming richting te geven.

De pedagogie van de hoop die een katholieke dialoogschool beoefent, helpt kinderen en jongeren om hun richting te vinden aan de hand van deze wegwijzers: duurzaamheid, gastvrijheid, generositeit, kwetsbaarheid en belofte, rechtvaardigheid, uniciteit in verbondenheid, verbeelding en de eigen inspiratie van de school.

Het wordt een wondere ruimte, wanneer je erin om je heen begint te kijken met de ogen van de heilige Geest en je Hem erin werkzaam ziet.

Elke morgen is er op Radio Four van de BBC een korte bijdrage over het geluid dat een vogel maakt, *Tweet of the Day*. Daarin gaat het dikwijls over het nest dat ze bouwen. Dat kan op de gekste plaatsen of manieren zijn, maar een ding is altijd zeker: elk vogelnest is een veilige ruimte voor de jongen.

Die jongen moeten vroeg of laat het nest verlaten. Ook dat moment waarop ze moeten leren om met hun eigen vleugels te vliegen is cruciaal. In dit nummer wordt het prachtig geïllustreerd.

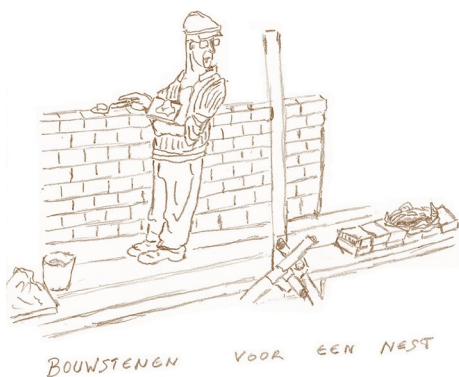
Hetzelfde geldt voor onze leerlingen. Elke school moet een veilig nest zijn, waarin ze kunnen leren en fouten maken zonder dat alles onmiddellijk afgestraft wordt.

Alle leerlingen hebben hun eigen kenmerken, en is het onze opdracht om ze allemaal te leren hun eigen talenten en mogelijkheden te ontwikkelen.

Dat doen we niet met grootse gebaren, maar met kleine stappen. Als ergens een bouwwerf begint en een nieuw huis gebouwd wordt, worden grote pakken bakstenen afgezet. Dat worden de bouwstenen die stap voor stap, steen na steen, muren en uiteindelijk een huis zullen worden.

Dat huis zal uiteindelijk een veilige ruimte zijn voor de mensen die erin wonen.

Daarover gaat dit nummer.

Veilige ruimte

*Het is pas oktober,
dus nog steeds hangen er
kleuters aan elke vinger
van de juf op de speelplaats.
Nu zijn het nog trosjes,
later op het jaar
wordt het een lange sliert
waarvan er steeds vaker eentje lost,
het ruime sop kiest.*

*In mijn eigen klassen
gebeurt het omgekeerde.
Met hun tenen peilen ze
de temperatuur van het water -
de weken gaan voorbij
en ze blijven al eens
wat langer hangen, enkeldiep.*

*Zorgvuldig maken ze
hun boekentas, zorgen ervoor
als laatste het lokaal te verlaten.
Of ze komen kletsen,
want dat is gezellig,
informereren naar mijn kinderen,
mijn lievelingseten,
lachen als ik ze met een kwinkslag
de gang op loods -
leraren en hun koffie, weet je wel.*

*Ik draai de deur op slot,
moet plots aan het verhaal van Noah denken,
zie voor me hoe de klas een ark wordt,
hoe God zelf, met liefde,
de deuren sluit.*

*Neem me voor
volgende les wat langer te blijven.*

Ruth

Vademecum zorgbreed- en kansenrijk onderwijs

Foto: Patrick Ruyschaert

Kwetsbaarheid en belofte

Die mij droeg op adelaarsvleugels
die mij hebt geworpen in de ruimte;
en als ik krijgend neerviel
mij ondervangen met uw wieken
en weer opgegooid
tотdat ik vliegen kon
op eigen kracht
op eigen kracht.
Huub Oosterhuis

Het schijnt dat een adelaar zijn jongen leert vliegen door het jong op te pakken, het te dragen en vervolgens los te laten, in de hoop dat het zo al fladderend leert vliegen. Maar als het jong dreigt neer te storten, duikt de ouder er pijlsnel onder en vangt het op door zijn vleugels wijd uit te spreiden als een vangnet. Zo kan het jong met groeiend zelfvertrouwen blijven oefenen tot het echt zelf kan vliegen.

Naar een viering van *Filosofenfontein*

- ⇒ Wie of wat geeft je vleugels?
- ⇒ Wie of wat vangt je op?
- ⇒ Bij wie of waar vind je een veilig nest?

Conducta (Cubaanse film van Ernesto Daranas, 2014)

Deze film vertelt het verhaal van Carmela, een lerares uit het basisonderwijs die aan het einde van haar carrière staat maar zich nog dagelijks met hart en ziel inzet voor haar leerlingen. Zij heeft daarbij speciaal aandacht voor Chala, een elfjarige jongen die met zijn verslaafde moeder in een verkrotte dakwoning in oud Havana woont en mee moet instaan voor hun basisbehoeften. In zijn vrije tijd kweekt Chala duiven om zo ook wat bij te verdienen.

Wanneer Carmela herstelt van een hartaanval en niet op school is om Chala te beschermen, komt hij in conflict met de schoolleiding en wordt naar een 'verbeteringsgesticht', een 'escuela de conducta', gestuurd. Zijn lerares vecht deze beslissing aan als ze terugkeert maar ze moet dat bekopen met risico's voor haar eigen loopbaan. En dan blijkt dat er meer aan de hand is dan een conflict tussen een leerkracht die het verschil maakt en jonge ambitieuze ambtenaren.

Het is een film die de dagelijkse sociale realiteit van gewone en gemarginaliseerde Cubanen toont, de onderdrukking durft te benoemen en een ode brengt aan het kleine, dagelijkse verzet dat zo broodnodig is om verandering af te dwingen.

Surf naar de Engelstalige trailer van Conducta op [YouTube](#).

Gentle teaching

Gentle teaching focust niet op het gedrag van leerlingen maar op wat erachter zit. Het zet steeds de onvoorwaardelijke relatie voorop. Een liefdevolle reactie maakt vermanen vaak (gedeeltelijk) overbodig. Het maakt ook dat leerlingen zich veilig voelen en zo al hun energie kunnen inzetten om te leren. De zusters Annuntiaten zeggen het met dit motto: 'Het gezag van het hart doet wonderen'.

Aan de slag met *gentle teaching*? Bekijk dan eens deze documenten over verbindend schoolklimaat.

Inclusieve en toegankelijke communicatie

Een veilig nest bieden voor iedereen behelst eveneens inclusieve en toegankelijke communicatie. "Je woorden zeggen iets over wat je over mensen denkt. Hoe je over mensen praat, heeft ook een invloed op hoe die naar zichzelf kijken. Iedereen hoort erbij. Wil je dat iedereen dat ook voelt? Dan is wat je zegt heel belangrijk." Ga aan de slag met de heldere taaltips in de [brochure van Cavariva vzw](#), de Vlaamse belangenverdediger van LGBTI+ mensen.

Proviand voor onderweg, een verademing voor onderwijsmensen
Maandelijkse inspiratiebron: pro.katholiekonderwijs.vlaanderen@leeftocht
Impressies zijn welkom op leeftocht@katholiekonderwijs.vlaanderen

Er is getracht alle rechthebbenden op copyright te bereiken;
wie toch een overname zonder voorkennis vaststelt,
wordt verzocht contact op te nemen.

Leeftocht

Jaargang 39
nummer 2

oktober 2023

v.u. Lieven Boeve

Hoe kunnen we als school steeds weer opnieuw een veilig nest bieden aan al onze jongeren?

We zien je.

We horen je.

We beluisteren je. Je doet ertoe!

We blijven onvoorwaardelijk in je geloven en van je houden.

We dagen je uit.

We leggen de lat op een hoogte die realistisch en haalbaar is voor jou.

We dagen je uit, jij met je talenten, je persoonlijkheid en je leefomgeving. Je bent uniek!

We bieden je een leerrijke omgeving aan met prikkels, net buiten je comfortzone.

We moedigen je aan.

We be-geest-eren je.

We geven je nieuwe kansen, zoveel als je er nodig hebt.

Lukt het nog niet?

Probeer het nog eens.

We zetten je op weg.

We reiken je de nodige tools aan.

We gaan waakzaam mee op weg.

We geven je de nodige ruimte om te groeien, te leren van en in het leven, om meer mens te worden in verbondenheid met anderen.

Vanuit Jezus' onvoorwaardelijke liefde willen we, gesteund door de Geest, hier iedere dag samen met jou voor gaan!

Een hoopvolle belofte van ons aan jou!

In de Bijbel lezen we het verhaal over Elia, die zich verstopt in een grot (1 Kon. 19,9-12).

Elia heeft zijn best gedaan maar voelt zich toch mislukt. Mensen staan hem naar het leven, hij wil het opgeven. Eenzaam en bang kruipt hij weg in een grot die hem wat bescherming biedt. Vanuit zijn grot hoort hij hoe de natuurelementen tekeer gaan. Eerst komt er een hevige storm overwaaien. Dan, van onderuit, een aardbeving, gevolgd door laaiend vuur. 'Mijn verdiende loon', zal hij wellicht hebben zitten denken. Tot hij iets hoort, een stem, die alles stil maakt. Voorzichtig komt Elia naar buiten. God luistert en zet hem met nieuwe hoop op weg.

Elia, dat zijn ook wij. Overmand door twijfel als we zijn, ondanks onze hoge inzet en motivatie. Terwijl we nog zo voorzichtig willen zijn, maken we toch brokken. En net als we op kruissnelheid zijn en niets ons nog lijkt tegen te houden krijgen we, geheel onverwacht, een grote tegenslag te incasseren.

Een tegenslag, of in het Engels: een *set-back*. Letterlijk vertaald: iets wat je terugzet. Terug naar af. Of, positief gesteld: even een stapje terug. Even teruggeworpen worden kan je de tijd geven om alles eens in een ander perspectief te zien. Het geeft je de kans om opnieuw te beginnen of voort te gaan, maar eventueel op een andere manier.

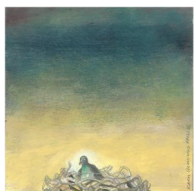
Leeftocht voor kinderen

Bij een leerkrachtenabonnement op de geloofstijdschriften Naomi of Simon of Samuel van Uitgeverij Plantyn ontvang je viermaal in een schooljaar ook *Leeftocht voor kinderen*. Meer info in [de flyer](#) en op www.scoodle.be.

Leeftocht voor jongeren

Vanaf dit schooljaar zorgt Uitgeverij Plantyn er ook voor dat er maandelijks actuele lesactiviteiten voor het secundair onderwijs beschikbaar zijn bij elk maandthema van *Leeftocht: ADEM RUIMTE*. Meer info in [de flyer](#) en op www.scoodle.be.

Leeftocht

Jaargang 39

nummer 2
oktober 2023

Grote dromen ...

Mee geloven in hun toekomstdromen.
De plannen lezen in hun hoofden.
De belofte zien doorheen hun kwetsbaarheid.
Daar mee zorg voor dragen.
De leerstof oriënteren op wat hen bezielt.
En voor dat leren een veilige ruimte creëren.
Een ruimte waarin de pedagogische relatie rustig kan
gedijen.
Met dikke muren tegen de onvermijdelijke stormen,
bliksems en seismische schokken.
Maar ook met grote ramen op het zuiden voor de
zachte wind van vrijheid.

... beginnen klein

Grote toekomstdromen bouwen
gaat blokje voor blokje.
Een veilige ruimte creëren gaat laag per laag.
Verdieping per verdieping.
Te beginnen met een stevige ondergrond:
het opvoedingsproject van de school,
de kwaliteitscultuur
en de missie van ons katholiek onderwijs.
En vervolgens de eerste bouwlaag,
het fundament dat inzet op verbinding
en een sterk beleidsvoerend vermogen.
Daarboven komen pas de bouwstenen
waarin twee woorden het cement vormen:
zorg dragen en kansen geven.

Ik droom van een school als een plaats waar jonge
mensen veilig kunnen leren en leven. Kinderen en jonge
adolescenten bevinden zich in een kwetsbare
levensfase. Het leven en leren van elke leerling is broos
en kostbaar en vorming vergt pedagogische tact en
tederheid. Die zorg voor de leerling heeft een
pedagogische dimensie. Zorgen is ook durven los te
laten, met geduld en deskundigheid vormen tot meer
zelfstandigheid. Het is persoonlijke
ontwikkelingskansen van leerlingen stimuleren en hen
adequaat begeleiden en oriënteren naar een volwassen
leven.

Naar Carl Snoecx in 'Scholen die naar sterren reiken'

Geest van God,
die mensen bij elkaar brengt
en tot gemeenschap maakt,
ontsteek in ons het vuur van toen,
opdat uw Boodschap weer verstaanbaar wordt.

Geest van God,
beziel, zoals weleer,
de mensen die iets van uw werk durven doen:
die schoonheid scheppen
en warmte tussen mensen brengen.
Die kunnen toveren met materie,
die dankzij kleuren en klanken
emoties maken en gedachten brengen.

Beziel hen, Geest van God,
dat zij niet wegkwijnen
in de leegheid van commercie,
in hun ijdel zoeken naar effecten.

Geest van God,
geef uw warme liefde
aan de mensen die geslagen en gekwetst,
vernederd en verlaten werden.
Behoed hen voor verbittering
en houd de wanhoop uit hun hart.
Wees hun moeder en hun vader,
hun thuis waar zij op adem komen,
rust en vrede vinden,
hun veilige nest, hun wondere ruimte.

Geest van God,
die mensen geneest en gebroken harten herstelt,
ontsteek in hen het vuur van toen,
zodat zij vandaag uw levende Boodschap worden.

Een Boodschap van hoop voor elke mens,
een Boodschap zo uitnodigend nabij.

Naar een gebed van Koen Lemmens